

Міністерство охорони здоров'я України
Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
Навчально-науковий інститут психології та ментального здоров'я

Кафедра нормальної фізіології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор ЗВО з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Інна АНДРУШКО
«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни

ОК 7 АНАТОМІЯ ТА ФІЗІОЛОГІЯ ЦНС

Підготовки другий (магістерський) рівень
галузі знань С Соціальні науки, журналістика,
інформація та міжнародні відносини
спеціальності С4 «Психологія»
професійної кваліфікації «Клінічний психолог»

Робоча програма навчальної дисципліни «**Анатомія та фізіологія ЦНС**» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, освітньої кваліфікації Магістр психології, професійної кваліфікації «Клінічний психолог».
«29» серпня 2025 року - 15 с.

Розробники:

доцент ЗВО Наталія БЕЛІК

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри нормальної фізіології
Протокол від 29 серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри нормальної фізіології

«29» серпня 2025 року

професор ЗВО Михайло ЙОЛТУХІВСЬКИЙ

Схвалено методичною радою з медико-теоретичних дисциплін Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова за напрямом підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти у галузі знань 22 Охорона здоров'я

Протокол від 29 серпня 2025 року № 1

Голова методичної ради
«29» серпня 2025 року

професор ЗВО Олександр ОЧЕРЕДЬКО

Вступ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Анатомія та фізіологія ЦНС» складена відповідно до ОПП «Клінічна психологія» (2025) підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти

галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» спеціальності С4 «Психологія»

на підставі Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 053 Психологія для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти та науки України від 24.04.2019 р. № 564. з урахуванням професійного стандарту «Клінічний психолог», затвердженого ГС «Національна психологічна асоціація» (протокол № 06/1 від 22.05.2025 р.).

Анотація навчальної дисципліни

Робоча програма дисципліни «Анатомія та фізіологія ЦНС» складена відповідно до порядку підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня освіти у вищих навчальних закладах освіти України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS, навчального плану підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини; спеціальності С4 Психологія; освітньо-професійної програми «Клінічна психологія».

Дисципліна є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Клінічна психологія», розрахована на 4 кредити, які здобувачі освіти засвоюють протягом 1 семестру на 1 році навчання.

Основним фокусом програми є отримання знань з обов'язкової навчальної дисципліни «Анатомія та фізіологія ЦНС», вивчення якої необхідне для успішного засвоєння низки психологічних дисциплін та успішної професійної діяльності.

Предметним напрямком програми є формування у студентів системи знань щодо основних аспектів анатомічної будови та функціонування центральної нервової системи людини як матеріального субстрату психіки, а також формування уявлень про ефективне використання знань про структурно-функціональні особливості нервової системи в практичній діяльності психолога.

Робоча програма складена на основі:

освітньо-професійної програми «Клінічна психологія» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти; освітньої кваліфікації Магістр психології; галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини; спеціальності С4 Психологія у ВНМУ ім. М.І. Пирогова, (Вінниця -2025);

навчального плану на 2025-2026 навчальний рік;

чинного положення про організацію освітнього процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова.

стандарту вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 564 (із змінами).

1. Опис навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Анатомія та фізіологія ЦНС» призначена для закладів вищої освіти МОЗ та МОН України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS, заснованої на поєднанні технологій навчання за розділами та залікових кредитів оцінки - одиниць виміру навчального навантаження здобувача освіти необхідного для засвоєння дисципліни або її розділу.

Видами навчальних знань згідно з навчальним планом є: а) лекції, б) практичні заняття, в) самостійна робота студентів.

Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями. Рівень підготовки студентів: визначається на підставі результатів тестування, письмової або усної відповіді на контрольні питання, розв'язуванні ситуаційних задач, контролю практичних навичок.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню у формі диференційованого заліку згідно з навчальним планом.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є будова і функції центральної нервової системи людини від нейронного рівня до рівня регуляторних систем мозку.

Міждисциплінарні зв'язки:

Закладає основи для вивчення студентами дисциплін «Психофізіологія», «Нейропсихологія», «Психомоторика», «Основи психосоматики», «Клінічна психологія», «Психіатрія. Наркологія», що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та застосування знань з «Анатомії та фізіології ЦНС» в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Анатомія та фізіологія ЦНС» є формування у студентів системи знань щодо основних аспектів анатомічної будови та функціонування центральної нервової системи людини як матеріального субстрату психіки, а також формування уявлень про ефективне використання знань про структурно-функціональні особливості нервової системи в практичній діяльності психолога.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування вміння:

- використовувати знання про організацію нервової системи людини;
- використовувати знання про процеси, що забезпечують нормальне функціонування нервової системи людини та про роль нервової системи у забезпеченні основних психічних функцій;
- аналізувати характер та спрямованість впливу психічного на фізіологічне та навпаки;
- використовувати сучасні методи збору, опрацювання та аналізу інформації.

2.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна «Анатомія та фізіологія ЦНС».

Згідно з ОПП дисципліна «Анатомія та фізіологія ЦНС» забезпечує набуття студентами наступних компетентностей:

Інтегральна (ІК): Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності, необхідні психодіагностичні інструменти, інтерпретувати результати психодіагностики та формулювати висновки.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК11. Здатність аналізувати та визначати потреби пацієнта, визначати мету та цілі психологічної роботи.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

В результаті засвоєння курсу «Анатомія та фізіологія ЦНС» студент повинен:

Знати:

- основні поняття анатомії і фізіології ЦНС;
- особливості будови нервової системи;
- основи функціонування центральної нервової системи людини в цілому та її окремих частин;
- принципи переробки інформації в центральній нервовій системі.

Вміти:

- використовувати знання про організацію нервової системи людини;
- використовувати знання про процеси, що забезпечують нормальне функціонування нервової системи людини та про роль нервової системи у забезпеченні основних психічних функцій;
- аналізувати характер та спрямованість впливу психічного на фізіологічне та навпаки;
- використовувати сучасні методи збору, опрацювання та аналізу інформації.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Програма вивчення дисципліни структурована на три змістовних модулі.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин 4 кредити ЄКТС.

Опис навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин				Рік навчання	Вид контролю	
	Усього годин/ кредитів ECTS	Форма навчання	Аудиторних				СРС
			Лекцій	Практичних занять			
Змістових модулів 3	120 годин/ 4 кредити	денна	20	40	60	1-й	ПК - Диф.зал ік
		заочна	8	12	100		

Примітка: 1 кредит ЄКТС - 30 год.

Очна форма навчання: аудиторне навантаження – 50 %, СРС- 50 %.

Заочна форма навчання: аудиторне навантаження – 16,7 %, СРС- 83,3 %.

Змістовний модуль 1. Структурно-функціональна організація нервової системи людини

Тема 1. Структурно-функціональна організація нервової тканини. Нервова система людини.

Тема 2. Мембранні потенціали нервових клітин в спокої і при збудженні. Розповсюдження збудження.

Тема 3. Рефлекторний принцип діяльності нервової системи. Структурно-функціональна організація синапсів.

Тема 4. Збудження та гальмування в ЦНС. Властивості нервових центрів.

Тема 5. Загальні принципи координаційної діяльності ЦНС.

Тема 6. Структурно-функціональна організація спинного мозку.

Тема 7. Структурно-функціональна організація стовбура головного мозку.

Тема 8. Структурно-функціональна організація мозочка та базальних ядер.

Тема 9. Структурно-функціональна організація проміжного мозку. Гіпоталамо-гіпофізарна система.

Тема 10. Структурно-функціональні особливості вегетативної нервової системи.

Тема 11. Структурно-функціональна організація лімбічної системи. Емоції, роль лімбічної системи у формуванні емоцій.

Тема 12. Структурно-функціональна організація кори півкуль кінцевого мозку.

Змістовний модуль 2. Структурно-функціональна організація сенсорних систем

Тема 13. Загальна характеристика сенсорних систем. Сомато-сенсорна система.

Тема 14. Структурно-функціональна організація зорової сенсорної системи.

Тема 15. Структурно-функціональна організація слухової та вестибулярної сенсорних систем.

Тема 16. Структурно-функціональна організація смакової та нюхової сенсорних систем.

Змістовний модуль 3. Фізіологія вищої нервової діяльності

Тема 17. Фізіологічні основи поведінки.

Тема 18. Особливості ВНД людини. Перша і друга сигнальні системи. Розвиток мовлення в онтогенезі. Центри мови.

Тема 19. Поняття про локалізацію психічних функцій в головному мозку. Функціональна асиметрія півкуль кінцевого мозку.

Тема 20. Фізіологічні основи сну.

4. Структура навчальної дисципліни

Для денної форми

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	Лекції	Практичні заняття	СРС
Змістовний модуль 1. Структурно-функціональна організація нервової системи людини				
Тема 1. Структурно-функціональна організація нервової тканини. Нервова система людини.	6	2	2	2
Тема 2. Мембранні потенціали нервових клітин в спокої і при збудженні. Розповсюдження збудження.	4	-	2	2
Тема 3. Рефлекторний принцип діяльності нервової системи. Структурно-функціональна організація синапсів.	6	2	2	2
Тема 4. Збудження та гальмування в ЦНС. Властивості нервових центрів.	6	-	2	4
Тема 5. Загальні принципи координаційної діяльності ЦНС.	4	-	2	2
Тема 6. Структурно-функціональна організація спинного мозку.	6	2	2	2
Тема 7. Структурно-функціональна організація стовбура головного мозку.	6	2	2	2
Тема 8. Структурно-функціональна організація мозочка та базальних ядер	6	2	2	2
Тема 9. Структурно-функціональна організація проміжного мозку. Гіпоталамо-гіпофізарна система.	8	2	2	4
Тема 10. Структурно-функціональні особливості вегетативної нервової системи.	6	2	2	2
Тема 11. Структурно-функціональна організація лімбічної системи. Емоції, роль лімбічної системи у формуванні емоцій.	6	2	2	2
Тема 12. Структурно-функціональна організація кори півкуль кінцевого мозку.	8	2	2	4
Змістовний модуль 2. Структурно-функціональна організація сенсорних систем				
Тема 13. Загальна характеристика сенсорних систем. Сомато-сенсорна система.	6	2	2	2

Тема 14. Структурно-функціональна організація зорової сенсорної системи.	6	-	2	4
Тема 15. Структурно-функціональна організація слухової та вестибулярної сенсорних систем.	6	-	2	4
Тема 16. Структурно-функціональна організація смакової та нюхової сенсорних систем.	2	-	-	2
Змістовний модуль 3. Фізіологія вищої нервової діяльності				
Тема 17. Фізіологічні основи поведінки.	4	-	2	2
Тема 18. Особливості ВНД людини. Перша і друга сигнальні системи. Розвиток мовлення в онтогенезі. Центри мови.	4	-	2	2
Тема 19. Поняття про локалізацію психічних функцій в головному мозку. Функціональна асиметрія півкуль кінцевого мозку.	4	-	2	2
Тема 20. Фізіологічні основи сну.	4	-	2	2
Підсумковий контроль. Диференційний залік	12	-	2	10
Усього за дисципліну	120	20	40	60

Для заочної форми

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	Лекції	Практичні заняття	СРС
Змістовний модуль 1. Структурно-функціональна організація нервової системи людини				
Тема 1. Структурно-функціональна організація нервової тканини. Нервова система людини.	6	2	-	4
Тема 2. Мембранні потенціали нервових клітин в спокої і при збудженні. Розповсюдження збудження.	4	-	-	4
Тема 3. Рефлекторний принцип діяльності нервової системи. Структурно-функціональна організація синапсів.	6	-	2	4
Тема 4. Збудження та гальмування в ЦНС. Властивості нервових центрів.	6	-	2	4
Тема 5. Загальні принципи координаційної діяльності ЦНС.	4	-	-	4
Тема 6. Структурно-функціональна організація спинного мозку.	6	2	-	4
Тема 7. Структурно-функціональна організація стовбура головного мозку.	6	-	-	6
Тема 8. Структурно-функціональна організація мозочка та базальних ядер	6	-	-	6
Тема 9. Структурно-функціональна організація проміжного мозку. Гіпоталамо-гіпофізарна система.	8	2	-	6
Тема 10. Структурно-функціональні особливості вегетативної нервової системи.	6	-	-	6
Тема 11. Структурно-функціональна організація лімбічної системи. Емоції, роль лімбічної системи у формуванні емоцій.	6	-	-	6

Тема 12. Структурно-функціональна організація кори півкуль кінцевого мозку.	8	2	2	4
Змістовний модуль 2. Структурно-функціональна організація сенсорних систем				
Тема 13. Загальна характеристика сенсорних систем. Сомато-сенсорна система.	6	-	2	4
Тема 14. Структурно-функціональна організація зорової сенсорної системи.	6	-	-	6
Тема 15. Структурно-функціональна організація слухової та вестибулярної сенсорних систем.	6	-	-	6
Тема 16. Структурно-функціональна організація смакової та нюхової сенсорних систем.	2	-	-	2
Змістовний модуль 3. Фізіологія вищої нервової діяльності				
Тема 17. Фізіологічні основи поведінки.	4	-	2	2
Тема 18. Особливості ВНД людини. Перша і друга сигнальні системи. Розвиток мовлення в онтогенезі. Центри мови.	4	-	-	4
Тема 19. Поняття про локалізацію психічних функцій в головному мозку. Функціональна асиметрія півкуль кінцевого мозку.	4	-	-	4
Тема 20. Фізіологічні основи сну.	4	-	-	4
Підсумковий контроль. Диференційний залік	12	-	2	10
Усього за дисципліну	120	8	12	100

5. Теми лекцій

Для денної форми

№ п/п	Теми лекцій	Кількість годин
1.	Структурно-функціональна організація нервової тканини. Нервова система людини.	2
2.	Рефлекторний принцип діяльності нервової системи. Структурно-функціональна організація синапсів	2
3.	Структурно-функціональна організація спинного мозку.	2
4.	Структурно-функціональна організація стовбура головного мозку.	2
5.	Структурно-функціональна організація мозочка та базальних ядер	2
6.	Структурно-функціональна організація проміжного мозку. Гіпоталамо-гіпофізарна система.	2
7.	Структурно-функціональні особливості вегетативної нервової системи.	2
8.	Структурно-функціональна організація лімбічної системи. Емоції, роль лімбічної системи у формуванні емоцій.	2
9.	Структурно-функціональна організація кори півкуль кінцевого мозку.	2
10.	Загальна характеристика сенсорних систем. Сомато-сенсорна система.	2
Всього:		20

Для заочної форми

№ п/п	Теми лекцій	Кількість годин
1.	Структурно-функціональна організація нервової тканини. Нервова система людини.	2
2.	Структурно-функціональна організація спинного мозку	2
3.	Структурно-функціональна організація проміжного мозку. Гіпоталамо-гіпофізарна система	2
4.	Структурно-функціональна організація кори півкуль кінцевого мозку	2
Всього:		8

6. Теми практичних занять

Для денної форми

№ п/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1.	Структурно-функціональна організація нервової тканини. Нервова система людини.	2
2.	Мембранні потенціали нервових клітин в спокої і при збудженні. Розповсюдження збудження.	2
3.	Рефлекторний принцип діяльності нервової системи. Структурно-функціональна організація синапсів.	2
4.	Збудження та гальмування в ЦНС. Властивості нервових центрів.	2
5.	Загальні принципи координаційної діяльності ЦНС.	2
6.	Структурно-функціональна організація спинного мозку.	2
7.	Структурно-функціональна організація стовбура головного мозку	2
8.	Структурно-функціональна організація мозочка та базальних ядер	2
9.	Структурно-функціональна організація проміжного мозку. Гіпоталамо-гіпофізарна система.	2
10.	Структурно-функціональні особливості вегетативної нервової системи.	2
11.	Структурно-функціональна організація лімбічної системи. Емоції, роль лімбічної системи у формуванні емоцій.	2
12.	Структурно-функціональна організація кори півкуль кінцевого мозку.	2
13.	Загальна характеристика сенсорних систем. Сомато-сенсорна система.	2
14.	Структурно-функціональна організація зорової сенсорної системи.	2
15.	Структурно-функціональна організація слухової та вестибулярної сенсорних систем.	2
16.	Фізіологічні основи поведінки.	2
17.	Особливості ВНД людини. Перша і друга сигнальні системи. Розвиток мовлення в онтогенезі. Центри мови.	2
18.	Поняття про локалізацію психічних функцій в головному мозку. Функціональна асиметрія півкуль кінцевого мозку.	2
19.	Фізіологічні основи сну	2
20.	ПК-Диференційований залік	2
Всього:		40

Для заочної форми

№ п/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1.	Рефлекторний принцип діяльності нервової системи. Структурно-функціональна організація синапсів	2
2.	Збудження та гальмування в ЦНС. Властивості нервових центрів	2
3.	Структурно-функціональна організація кори півкуль кінцевого мозку	2
4.	Загальна характеристика сенсорних систем. Сомато-сенсорна система.	2
5.	Фізіологічні основи поведінки	2
6.	ПК-Диференційований залік	2
Всього:		12

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені програмою.

8. Самостійна робота

Для денної форми

№ п/п	Теми	Кількість годин
1.	Опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять, а саме:	
1.1.	Структурно-функціональна організація смакової та нюхової сенсорних систем.	2
2.	Підготовка до практичних занять. Підготовка до підсумкового контролю.	58
Всього:		60

Для заочної форми

№ п/п	Теми	Кількість годин
1.1.	Мембранні потенціали нервових клітин в спокої і при збудженні. Розповсюдження збудження.	4
1.2.	Загальні принципи координаційної діяльності ЦНС.	4
1.3.	Структурно-функціональна організація стовбура головного мозку.	6
1.4.	Структурно-функціональна організація мозочка та базальних ядер.	6
1.5.	Структурно-функціональні особливості вегетативної нервової системи.	6
1.6.	Структурно-функціональна організація лімбічної системи. Емоції, роль лімбічної системи у формуванні емоцій.	6
1.7.	Структурно-функціональна організація зорової сенсорної системи.	6
1.8.	Структурно-функціональна організація слухової та вестибулярної сенсорних систем.	6
1.9.	Структурно-функціональна організація смакової та нюхової сенсорних систем.	2
1.10.	Особливості ВНД людини. Перша і друга сигнальні системи. Розвиток мовлення в онтогенезі. Центри мови.	4
1.11.	Поняття про локалізацію психічних функцій в головному мозку. Функціональна асиметрія півкуль кінцевого мозку.	4

1.12.	Фізіологічні основи сну.	4
2.	Підготовка до аудиторних занять (лекційних та практичних). Підготовка до підсумкового контролю.	42
Всього:		100

9.Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання програмою не передбачені

10.Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студентів посідає у вивченні дисципліни вагоме місце і передбачає позааудиторну підготовку до практичних занять та опанування визначених тем (п.8), що мають бути освоєні студентами як вхідний рівень знань до проведення практичних занять з дисципліни «Анатомія та фізіологія ЦНС». Самостійна робота студентів включає теоретичну підготовку до практичних занять, опанування практичними навичками під час аудиторних занять відповідно до теми та практичній меті заняття, самостійне здобуття знань по темам, які не входять до плану аудиторних занять, аналіз та узагальнення інформації при підготовці до підсумкових занять з модулів дисципліни та підсумкового контролю з дисципліни.

11. Методи навчання

Форма навчання: очна (денна). В умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану (особливого періоду) форма здобуття освіти встановлюється згідно рішень органів виконавчої влади, ВЦА, місцевого органу управління освіти та Вінницького національного медичного університету для створення безпечного освітнього середовища. Традиційні методи навчання: словесні; наочні; практичні.

Методи контролю як методи навчання (контролю з боку викладача, самоконтролю, взаємоконтролю, самокорекції, взаємокорекції).

12.Методи контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль здійснюється на кожному з практичних занять. Для контролю рекомендується застосовувати такі засоби визначення рівня підготовки студентів: тестові завдання (для контролю теоретичної підготовки студента), розв'язування ситуаційних завдань (для оцінки уміння застосовувати теоретичні знання у конкретних ситуаціях), виконання практичних навичок. Поточний контроль проводиться також шляхом усного опитування та аналізу участі студента у загальній дискусії під час практичних занять.

Знання студента з теми оцінюють традиційною оцінкою (5-ти бальна система) згідно «Положень про організацію навчального процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова».

Формою **підсумкового контролю** оцінювання успішності навчання студентів з дисципліни є диференційований залік.

Критерії оцінювання засвоєння теоретичних знань та виконання практичних навичок під час поточного та підсумкового контролю

Оцінювання усної відповіді під час поточного контролю

Оцінка «**відмінно**» виставляється студенту, який глибоко і всебічно засвоїв теоретичний матеріал, грамотно і логічно його викладає. Він може вільно оперувати професійною термінологією, чітко відповідає на нестандартні питання за темою заняття, уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить про опанування рекомендованої літератури та здатність аналізувати вивчений матеріал, а також чітко демонструє значення засвоєних теоретичних знань. Дає повні, розгорнуті відповіді на додаткові запитання викладача.

Оцінка «**добре**» виставляється студенту, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, грамотно його викладає, не допускає неточностей при відповіді, уміє розкрити тему з позицій її значення та практичного застосування, але при цьому відповіді не виходять за межі підручника, методичних рекомендацій. Відповідає на додаткові запитання викладача.

Оцінка «**задовільно**» виставляється студенту, який знає базові поняття та визначення з вивченої теми, але допускає значні неточності або має труднощі при формулюванні відповіді, не може пов'язати теоретичний матеріал із практикою.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється студенту, який не знає теоретичних основ теми, допускає грубі помилки при відповіді, не розуміє базових понять та визначень, не може пояснити значення теоретичного матеріалу для практичної діяльності.

Оцінювання виконання практичних навичок під час поточного контролю

Оцінка «**відмінно**» виставляється студенту, який, знає хід та послідовність самостійної навчально-дослідницької роботи для виконання практичного завдання, демонструє правильне виконання необхідних практичних навичок, та вірно з чіткими формулюваннями узагальнень та висновків, застосовує в практичній діяльності.

Оцінка «**добре**» виставляється студенту, який допускає неточності при виконанні навчально-дослідної роботи, але здатний самостійно виявити допущені помилки та може продемонструвати виконання практичної навички в цілому.

Оцінка «**задовільно**» виставляється студенту, який знає основи практичного завдання, але зазнає труднощів при виконанні практичної навички, або вправи, не може продемонструвати повну правильну послідовність практичних навичок, не може трактувати в повному обсязі результати проведених досліджень.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється студенту, який не може продемонструвати виконання практичної навички, зазнає значних труднощів при виконанні вправи, порушує порядок виконання практичної роботи.

Оцінювання виконання тестових завдань під час поточного контролю

Оцінка «**відмінно**» виставляється студенту, який при проведенні тестового контролю допускається не більше 10% неправильних відповідей (обсяг правильних відповідей 90-100%).

Оцінка «**добре**» виставляється студенту, який під час тестового контролю допускає не більше 20% помилок (обсяг правильних відповідей 80-89 %).

Оцінка «**задовільно**» виставляється студенту, який робить помилки не більш, ніж в 40% тестових завдань (обсяг правильних відповідей 60,5-79%).

Оцінка «**незадовільно**» виставляється студенту, який при тестовому опитуванні правильно розв'язує менше 60% тестових завдань.

Оцінювання самостійної роботи студента

Самостійну роботу студентів оцінюють під час поточного контролю на аудиторному практичному занятті, адже окремі завдання до самостійної роботи мають бути освоєні студентами як вхідний рівень знань до проведення практичних занять з дисципліни «Психофізіологія».

Критерії оцінювання індивідуальної роботи

Індивідуальні завдання програмою не передбачені.

13. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є диференційований залік.

Критерії оцінювання дисципліни під час підсумкового контролю: диференційованого заліку/іспиту

Оцінка «**відмінно**» виставляється за умови повного оволодіння студентом усіма обов'язковими теоретичними знаннями і практичними навичками з дисципліни, вмінні застосовувати набуті знання на практиці, вичерпного, точного, самостійного викладення теоретичного матеріалу і розв'язування усіх ситуаційних завдань в межах програми навчання, використання додаткових джерел інформації з дисципліни.

Оцінка «**добре**» виставляється за умови повного оволодіння студентом усіма обов'язковими теоретичними знаннями і практичними навичками з дисципліни, вмінні застосовувати набуті знання на практиці, самостійного викладення теоретичного матеріалу з окремими несуттєвими помилками і неточностями, розв'язування усіх ситуаційних завдань з незначними труднощами при вирішенні найважчих завдань, використання основних джерел інформації з дисципліни.

Оцінка «задовільно» виставляється за умови оволодіння студентом основними теоретичними знаннями і практичними навичками з дисципліни при задовільному рівні розуміння матеріалу та виконання практичних навичок з помилками, що не мають принципового характеру, викладення основного теоретичного матеріалу за допомогою навідних питань і правильної відповіді на прямі питання, використання основних джерел інформації з дисципліни.

Оцінка «незадовільно» виставляється у разі відсутності у студента обов'язкових теоретичних знань і практичних навичок з дисципліни, невмінні застосовувати набуті знання на практиці, нездатності до самостійного викладення теоретичного матеріалу, або його викладення з суттєвими принциповими помилками, нездатності розв'язувати ситуаційні завдання, або розв'язування їх з грубими помилками, що мають принциповий характер, відсутність ознак володіння основними джерелами інформації з дисципліни.

14.Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти

Нарахування балів за дисципліну проводять згідно чинного положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова шляхом конвертації середньої арифметичної оцінки поточної успішності здобувача освіти за універсальною 200-бальною шкалою.

Нарахування балів за дисципліну проводять згідно чинного положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова. Складовими оцінки за дисципліну є конвертоване у бали середнє арифметичне поточної успішності за універсальною 120-бальною шкалою (від 72 до 120 балів), бали за підсумковий контроль (від 50 до 80 балів) та індивідуальної роботи студента (від 6 до 12 балів).

Бали за підсумковий контроль відповідають шкалі оцінок:

оцінка «3» - 50-60 балів

оцінка «4» - 61-70 балів

оцінка «5» - 71-80 балів

Бали за поточну успішність, підсумковий контроль та традиційну оцінку викладачі вносять у відомість деканату. Отримані бали (сума балів поточної успішності та підсумкового контролю) відповідають фіксованій шкалі оцінок:

оцінка «5» - 180-200 балів

оцінка «4» - 160-179 балів

оцінка «3» - 122-159 бали.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти після засвоєння дисципліни, - 200 балів. **Мінімальна кількість балів** становить 122 бали.

Бали за підсумковий контроль та поточну успішність студентів деканат вносить у програму Контингент і ранжує їх. Ранжування проводять на підставі отриманих балів за дисципліну згідно національної шкали та шкали ЄКТС (див. Положення про організацію освітнього процесу).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,99	B	добре	
160-169,99	C		
141-159,99	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	
0-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--	----------	--	---

15.Методичне забезпечення дисципліни

1. Навчальний план.
2. Робоча програма з дисципліни.
3. Календарні та тематичні плани лекцій, практичних занять, самостійної роботи студента.
4. Підручники та посібники.
5. Лекційні матеріали (мультимедійні презентації, конспекти лекцій).
6. Методичні розробки для підготовки до практичних занять для студентів.
7. Завдання та методичні розробки по темах, винесених для самостійної поза аудиторної роботи студентів.
8. Комплекти тестів, ситуаційних задач.

16.Рекомендована література

Основна

1. Фізіологія: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів / В.Г. Шевчук, В.М. Мороз, С.М. Белан, М.Р. Гжегоцький, М.В. Йолтухівський; за редакцією В.Г. Шевчука. – Вид. 2-ге. – Вінниця: Нова Книга, 2015 – 448 с.
2. Фізіологія. Короткий курс: навч. посібник для медичних і фармацевтичних ВНЗ / [В.М.Мороз, М.В.Йолтухівський, Н.В.Белік та ін.]; за ред.: проф. В.М.Мороза, проф. М.В.Йолтухівського. – 3-ге вид. – Вінниця: Нова Книга, 2019. – 412 с.
3. Ганонг, Вільям Ф. Фізіологія людини : підручник / переклад з англ. наук. ред. перекладу М. Гжегоцький, В. Шевчук, О. Заячківська. – Львів: БАК, 2002.– 784 с.
4. Фізіологія нервової системи: Навч. посібник для мед. вузів / Мороз В.М., Братусь Н.В., Власенко О.В., Дацишин П.Т., Йолтухівський М.В. - ВДМУ ім. М.І. Пирогова. – Вінниця–Київ, 2001.-213с.
5. Людина. Навчальний посібник з анатомії та фізіології.- Львів.- (2- ге оновлене видання) //За ред. О. Заячківської, М. Гжегоцького.- 2002.- 240 с.

Допоміжна

1. Moroz V.M., Shandra O.A., Vastyanov R.S., Yoltukhivsky M.V., Omelchenko O.D. Physiology : Textbook / Edited by V.M.Moroz, O.A.Shandra.–5th edition.–Vinnytsia: NovaKnyha, 2020.– 728 p.
2. Бернетт Д. Наш дивакуватий мозок / Дін Бернетт ; пер. з англ. Ю. Маричеа. – Харків : Біват, 2020. – 384 с.
3. Reddi, Benjamin (2012). Neurophysiology: a conceptual approach (вид. Fifth edition). London. ISBN 1-4441-3518-X.
4. Mills, K. R. (2017). Oxford textbook of clinical neurophysiology. Oxford. ISBN 978-0-19-968839-5.

Інформаційні ресурси

Електронна адреса сайту університету <http://vnmu.edu.ua>
Електронна адреса сайту бібліотеки університету <http://library.vnmu.edu.ua>
Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
МОН України <https://mon.gov.ua/>
Національна бібліотека України ім. В.В. Вернадського <http://nbuv.gov.ua/>
Бібліотека українських підручників <https://westudents.com.ua/>

Наукові пошукові платформи:

Google books <https://books.google.com.ua/>

Гугл академія <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>

<https://www.researchgate.net/>

<https://www.academia.edu/>

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>